

Samordning med svårigheter

Tillämpningen av samordnad individuell plan, SIP

Linda Hörnqvist
Maria Reinius

► **vård- och
omsorgsanalys**

Bestämmelser om individuell plan (SIP) infördes 2010 i i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och socialtjänstlagen (SoL)

Kommunen och regionen ska gemensamt upprätta en individuell plan (SIP) för enskilda som har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

SIP ska säkerställa samarbete och gemensamt ansvar för den enskildes samlade behov

Kommunen och regionen ska gemensamt upprätta en individuell plan (SIP) för enskilda som har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

”..säkerställa samarbete mellan huvudmännen (...) och tydliggöra huvudmännens gemensamma ansvar för individens samlade behov av hälso- och sjukvård och socialtjänst”

*”Alla som har behov av samordning av insatser från regioner och kommuner omfattas.
Skyldigheten är inte begränsad till personer med omfattande behov.”*

SIP ska göra den enskilde delaktig

Kommunen och regionen ska gemensamt upprätta en individuell plan (SIP) för enskilda som har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde och närstående ska få möjlighet att delta i arbetet.

SIP ska göra den enskilde delaktig

Kommunen och regionen ska gemensamt upprätta en individuell plan (SIP) för enskilda som har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde och närstående ska få möjlighet att delta i arbetet.

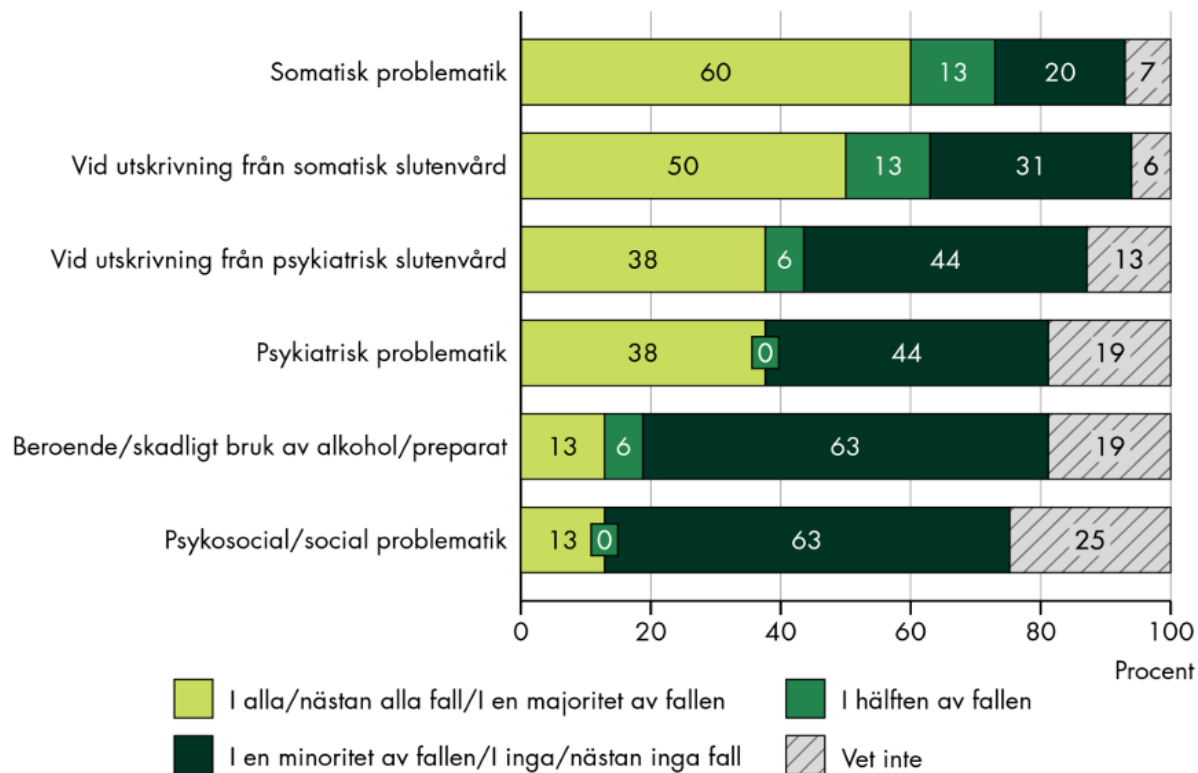
”Den enskilde ska få möjlighet att delta aktivt och att det är dennes behov och önskemål som ska vara utgångspunkten för planeringen.”

När görs SIP för äldre och vilka är effekterna?

SIP för äldre är vanligast vid somatisk problematik och mer ovanligt vid psykiatrisk problematik, skadligt bruk och psykosocial problematik

Hur ofta upprättas SIP för äldre (65+ år) med behov av SIP, i följande situationer?

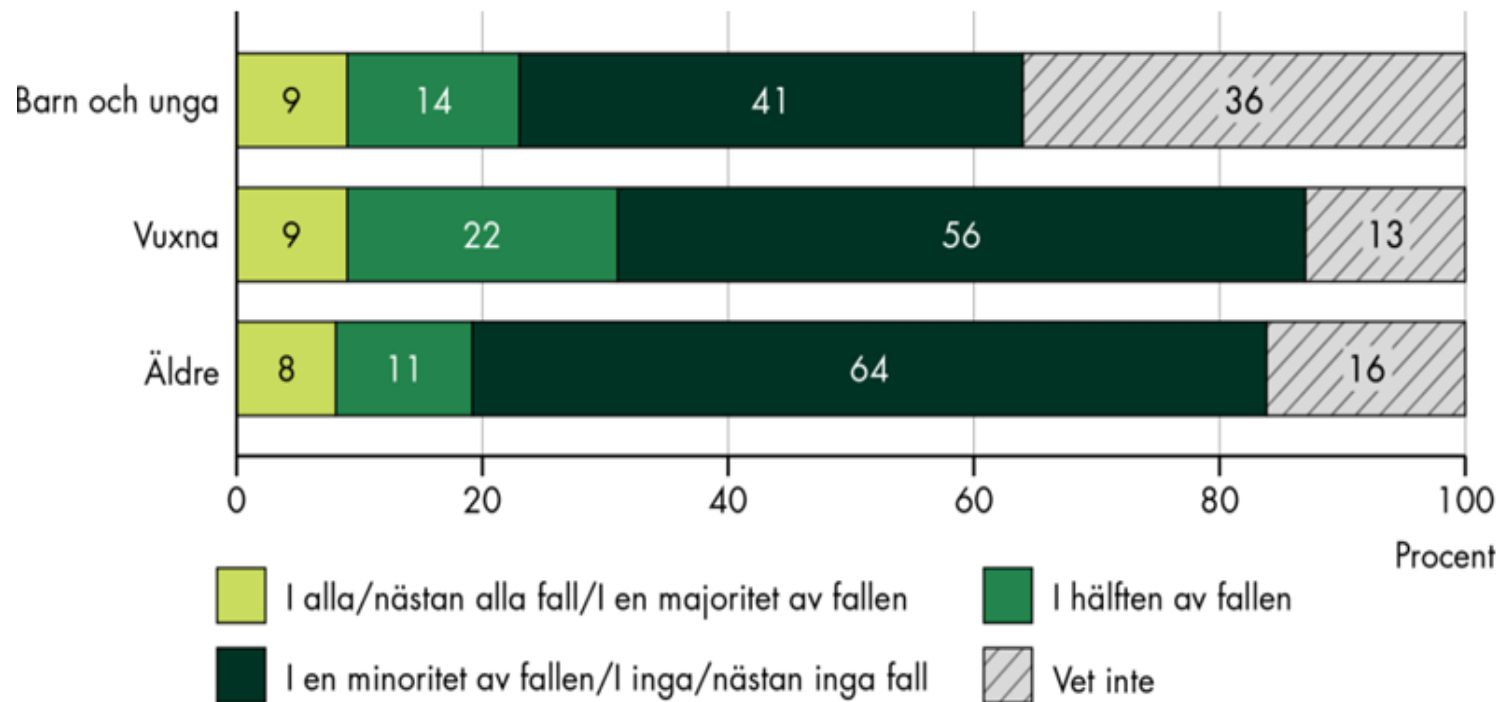

Källa: Enkät för äldre (65+ år) till regionerna.
Antal svar: 15–16.

- Somatisk problematik, särskilt i samband med utskrivning från slutenvård, vanligast vid SIP för äldre – SIP görs sällan i flera regioner trots behov
- Stora variationer mellan regionerna
- SIP görs mer sällan vid psykiatrisk problematik och demenssjukdomar, trots behov
- Överlag ovanligt med SIP för äldre med skadligt bruk eller psykosocial/social problematik, trots behov

SIP för äldre görs sällan tidigt och förebyggande

Hur ofta görs SIP tidigt och i mer förebyggande syfte, innan problemen blivit stora ?

- SIP görs sällan i förebyggande syfte för äldre, enligt över hälften av kommunerna (64 procent)

”Vi ser att SIP ofta kommer in för sent – när allt redan håller på att krascha.”
(socialsekreterare)

Källa: Enkät till kommunerna.
Antal svar: 177–184.

Stor variation i effekter, nytta och värde beroende på hur SIP fungerar

Nytta och värde om SIP fungerar bra

För den enskilde och närstående

- Insatser samordnas och fungerar bättre
- Slippa upprepa och bära information
- Bli lyssnad på, ökad trygghet, hopp och motivation

För personal och verksamheter

- Ökad tydlighet och bättre förståelse för varandras uppdrag

Negativa konsekvenser om SIP fungerar dåligt

För den enskilde och närstående

- Insatser samordnas inte och fungerar dåligt
- Närstående får ta ansvar för samordningen
- Begränsad delaktighet
- Bristfälliga möten skapar obehag

För personal och verksamheter

- Bristfälliga möten skapar obehag och stress
- Tar mycket tid utan någon nytta

Exempel på brister och hinder i SIP-processen

Förarbete

- Otillräckligt förarbete
- Mötet förbereds inte med den enskilde
- Enskilda har begränsad kunskap om SIP

SIP-möte

- Kallade kommer inte
- Verksamhetsfokus
- Mötet inte anpassat efter enskildas behov
- Samtalsklimat inte optimalt

SIP-plan

- Upprättas inte alltid
- Enskilda får inte alltid ta del av SIP-plan

Uppföljning

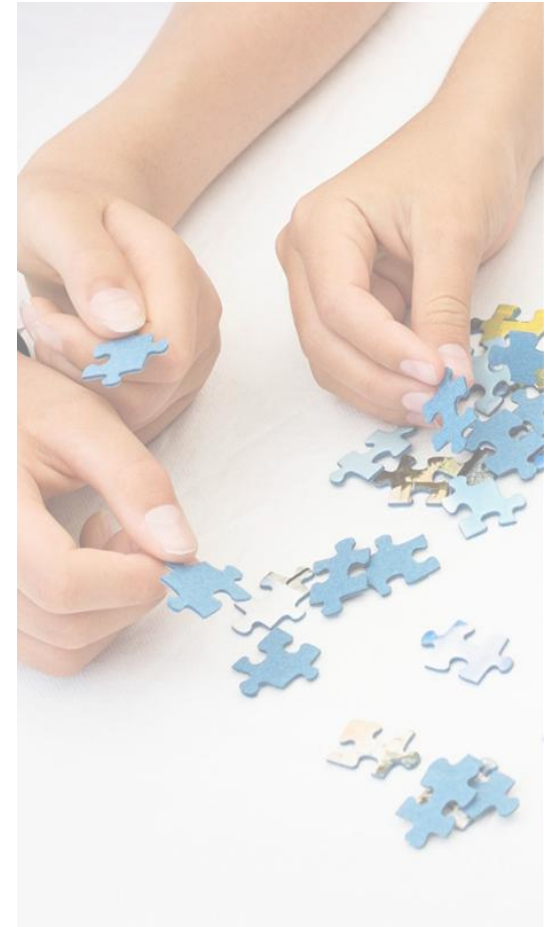
- Bristande ansvar för fortsatt samordning
- SIP blir ett enstaka möte
- Det som bestämts blir inte alltid gjort.

Våra slutsatser

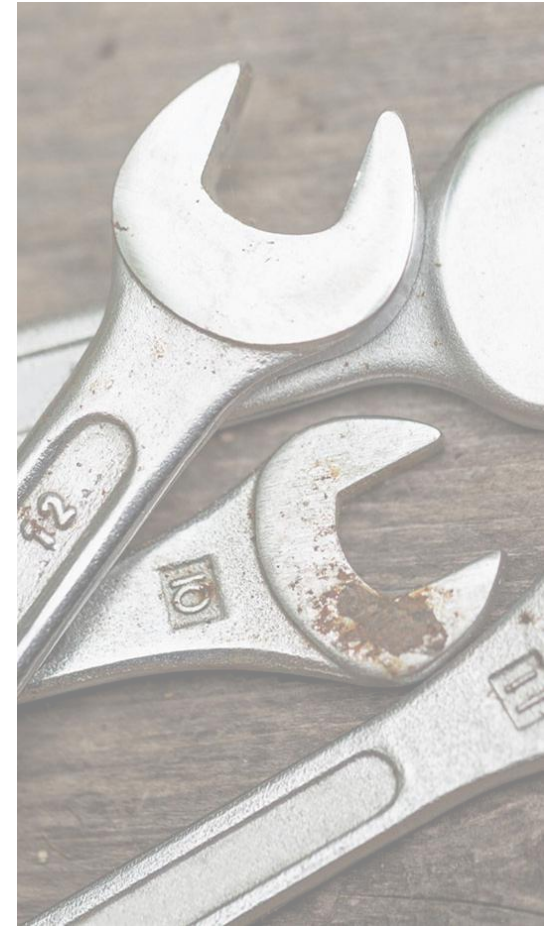
1. SIP uppnår inte avsedda effekter tillräckligt eller på ett effektivt sätt

- SIP bidrar inte tillräckligt till samordning, samarbete och gemensamt ansvar baserat på den enskildes behov
- Den enskilde är inte tillräckligt delaktig
- Fler har behov av samordning än de som får SIP, det gäller även personer med omfattande behov

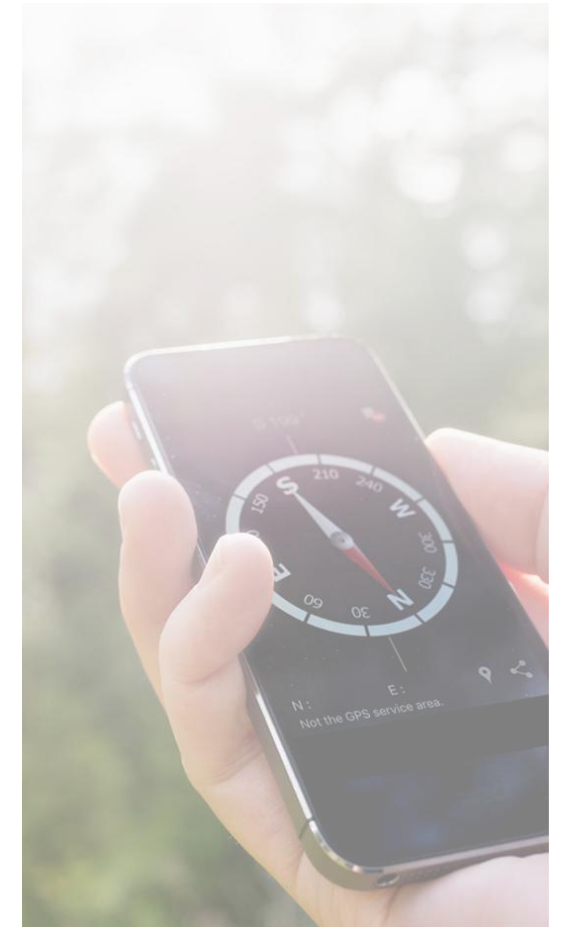
2. Tillämpningen varierar och avviker från intentionerna med SIP

- Skilda uppfattningar och otydlighet på flera områden
- SIP används i olika syften och på sätt som i vissa fall avviker från både lagtexten och förarbetenas intentioner
- Gör tillämpningen ineffektiv, ojämlik och avsedda effekter uppnås inte

3. Styrningen har gett otillräckligt stöd

- Bestämmelserna är övergripande och har stort tolkningsutrymme
- Många riktlinjer, checklistor, mallar och stöd
  - trots det betydande otydligheter, oklarheter och brister i samverkan
- Löpande och gemensam utbildning och samverkan har inte skett tillräckligt
- Stor mängd planer bidrar till otydlighet och förvirring
  - i synnerhet kopplat till SIP vid utskrivning

4. SIP kan inte överbrygga grundproblemen:

- Bristande organisatoriska förutsättningar för samverkan

4. SIP kan inte överbrygga grundproblemen:

- **Bristande organisatoriska förutsättningar för samverkan**
- **Brist på resurser**
- **Bristande förutsättningar för delaktighet och personcentrering**

5. SIP har potential om förutsättningarna för tillämpningen förbättras

- Vi lämnar därför förslag för hur SIP ska kunna tillämpas bättre och en mer funktionell samverkan uppnås

Våra rekommendationer

Rekommendationer till regeringen

- ▶ Bered tidigare förslag så att en SIP-plan ska innehålla målen med insatserna för den enskilde och förebyggande och rehabiliterande insatser
- ▶ Fortsätt arbetet för att stärka samordningen för ett helhetsgrepp om den enskildes samlade vård- och omsorgsbehov
- ▶ Ge Socialstyrelsen uppdraget att ta fram kunskapsstöd om SIP med förtydliganden
- ▶ Fortsätt arbetet för it-system som är mer ändamålsenliga, behovsbaserade och effektiva än idag, genom tydligare statlig styrning, enhetliga krav och standarder

Rekommendationer till kommuner och regioner

- ▶ **Utveckla organisatoriska förutsättningar för samverkan**
  - stärk kontaktvägar och prioritera gemensamma samverkansarenor
  - gemensamma, löpande utbildningar och kompetensutveckling
  - samordnande funktioner, i synnerhet för personer med omfattande behov.

- ▶ **Utveckla styrning som skapar förutsättningar för och främjar samverkan och gemensamt ansvar**
  - utforma gemensamma mål och följa upp effekter av samordning
  - prioritera resurser till socialtjänst och hälso- och sjukvård samt till samordning.

Tack!

Frågor till oss?

